

HİZMET SUNUMU SERBESTİSİ KONULU EĞİTİM SEMİNERİ BİLGİ NOTU

(14 ARALIK 2004)

www.ikv.org.tr/faaliyetler/projeler/14araliksemineri.htm

I. AVRUPA BİRLİĞİNDE HİZMET SUNUMU SERBESTİSİ

Hizmet sunumu serbestisi, "iç pazar"ın dört temel serbestisinden birini oluşturmaktadır. Avrupa Topluluğunun kuruluşundan bu yana söz konusu dört temel serbestiyi - malların, kişilerin, hizmetlerin, sermayenin serbest dolaşımı- uygulamaya geçirme yönünde düzenlemeler yapılmıştır.

Hizmet sunumu serbestisi, Roma Antlaşmasının 59-66. maddeleriyle^{1[1]} hükme bağlanmış, Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında hizmet sunumu serbestisi konusunda mevcut farklı uygulama ve kısıtlamaların kaldırılması öngörülmüştür.

Roma Antlaşmasının 60. maddesine^{2[2]} göre hizmetler bir ücret karşılığı yapılan ve malların, sermayenin ve kişilerin serbest dolaşımı ile ilgili düzenlemelerin dışında kalan faaliyetlerdir. Bu madde hükümlerine göre hizmetler özellikle sınai nitelikteki faaliyetleri, ticari nitelikteki faaliyetleri, el sanatları faaliyetlerini ve serbest meslek faaliyetlerini kapsar.

Kişilere ve şirketlere, hizmet verdikleri ülkenin mevzuatına tabi olmak koşuluyla, Topluluğun herhangi bir yerinde iş kurma, şube, bayi açma hakkının verilmesi yerleşme hakkına ilişkindir. Yerleşme hakkı, Roma Antlaşmasının 52-58. maddeleriyle^{3[3]} düzenlenmiştir.

Yerleşme hakkı ile hizmet sunumu serbestisi birbiriyle yakından ilişkilidir. Yerleşme hakkı, bir ekonomik faaliyetin diğer bir üye ülkede devamlı olarak ve yerleşilerek yapılması halinde söz konusudur. Hizmet sunumu serbestisi ise bir başka üye ülkede yerleşik olmadan geçici olarak hizmet sunulmasına ilişkindir.

^{1[1]}Amsterdam Antlaşması 49-55. maddeler

^{2[2]} Amsterdam Antlaşması 50. madde

^{3[3]}Amsterdam Antlaşması 43-48. maddeler

Taşımacılık alanındaki hizmet sunumu serbestisi taşımacılığa ilişkin başlıktaki hükümlere tabidir ve sermaye hareketlerine bağlı banka ve sigorta hizmetlerinin serbestleştirilmesi sermayenin serbest dolaşımıyla uyumlu olarak gerçekleştirilir. (Roma Antlaşması madde 61)^{4[4]}

Roma Antlaşmasının 62. maddesiyle üye ülkelerin hizmet sunumu serbestisine ilişkin olarak, Antlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte ulaşılan serbesti düzeyine yeni kısıtlamalar getiremeyeceği hükme bağlanmıştır.

Hizmet sunumu serbestisine ilişkin kısıtlamaların ne şekilde ortadan kaldırılacağı ise Roma Antlaşması 63. maddede yer almakta olup, Konsey, sözkonusu maddenin kendisine verdiği yetki ile 18 Aralık 1961 tarihinde Topluluk içinde hizmetlerin serbest dolaşımına yönelik bir “Genel Program” oluşturmuştur. Program, belirtilen dört dönem içinde üye ülkelerin mevzuatlarında yer alan ayrımcılık içeren düzenlemelerin kaldırılmasını öngörmüş ve üye ülkeler bu çerçevede gerekli adımları atmışlardır.

Avrupa Topluluğundan Avrupa Birliğine geçiş sürecinde, hizmet sunumu serbestisine ilişkin düzenlemelerde de değişiklikler olmuş ve Amsterdam Antlaşmasının 52. maddesi ile, belirli bir hizmet sunumunun serbestleştirilmesi için Konsey’in Komisyonun önerisi üzerine, Ekonomik ve Sosyal Komite’ye ve Avrupa Parlamentosuna danıştıktan sonra nitelikli çoğunlukla direktifler çıkartacağı hususu hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede Avrupa Birliği içerisinde hizmet sunumu serbestisi önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik düzenlemeler hız kazanmıştır. Ancak yine de Avrupa Birliği içerisinde hizmet sunumu serbestisinin hiçbir kısıtlamaya tabi olmaksızın uygulandığı söylenemez. Hizmet sunumunun tam olarak serbestleşmesinin önünde üye ülkelerin mevzuatlarından kaynaklanan engellerin yanı sıra kültürel, sosyal ve ekonomik engeller de bulunmaktadır.

Yerleşme hakkına ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin istisnalar kamu otoritesinin kullanılması, kamu düzeni, güvenliği ve sağlığına ilişkin istisnalar olup (Amsterdam

^{4[4]} Amsterdam Antlaşması 51. madde

Antlaşması 45-46 ve 55. maddeler) AT Adalet Divanı tarafından Toplulukta serbest dolaşımın engellenmesini önlemek için dar anlamda yorumlanmaktadır.

II. TÜRKİYE İLE AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDA HİZMET SUNUMU SERBESTİSİ

1. Hizmet sunumu serbestisine ilişkin mevzuat uyum çalışmaları

1.1. Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Programda yer alan öncelikler

24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Ulusal Program”ın “Hizmet sunumu Serbestisi” başlığı altında, 14 Nisan 2003 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi tarafından kabul edilen “Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesi”nin ilgili bölümündeki önceliklere uygun olarak, aşağıdaki öncelikler yer almaktadır:

1. Yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin AT Antlaşması hükümleri karşısındaki potansiyel engellerin belirlenmesi, kaldırılması ve bu alandaki uyumlaştırılmış mevzuatın uygulanması
2. Mali hizmetlerde mevzuat uyumunun tamamlanması ve düzenleyici organların bağımsızlıklarını da sağlayacak şekilde denetim yapılarının ve uygulamanın güçlendirilmesi
3. Bilgi toplumunda hizmet sunulmasına ilişkin AB mevzuatına uyum sağlanması
4. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin AB mevzuatına ve uyum ve mevzuatın etkili uygulanmasının sağlanması

1.2. Ulusal Program çerçevesinde kaydedilen gelişmeler

1.2.1. Yerleşme Hakkı ve Hizmet sunumu serbestisine ilişkin AT Antlaşması hükümleri karşısındaki potansiyel engellerin belirlenmesi, kaldırılması ve bu alandaki uyumlaştırılmış mevzuatın uygulanması

Hizmet sunumu serbestisinin ve yerleşme hakkının kapsamı son derece geniş olup AB müktesebatının düzenlediği her alanla özellikle de kişilerin serbest dolaşımı ve sermayenin serbest dolaşımı konuları ile yakından ilişkilidir. Bu konudaki mevzuat uyumunun tamamlanabilmesi için müktesebatın diğer başlıklarında uyum sağlanmış olması gerekmektedir

Yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin AT Antlaşması hükümleri karşısındaki potansiyel engellerin belirlenmesi amacıyla Türk mevzuatının taranması çalışmalarına başlanacak olup, AB ile ülkemiz arasında yürütülen hizmet müzakerelerinin seyrine bağlı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda düzenlenmiş olan ve mesleğin icrasında “Türk Vatandaşlığı” şartı içeren hükümler bazı meslek gruplarında, AB üye devletleri vatandaşları için karşılıklılık ilkesi çerçevesinde üyeliğe kadar aşamalı olarak, bazı meslek gruplarında ise üye olduktan sonra kaldırılacaktır.

Yerleşme Hakkı ile hizmet sunumu serbestisine ilişkin en önemli hususlardan biri diplomaların ve mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınmasıdır. Katılım Ortaklığı Belgesinde orta vadeli bir öncelik olarak görülen mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınması konusundaki mevzuat uyumu, Ülkemiz açısından kısa vadeli bir öncelik olarak değerlendirilmektedir. Buna ilişkin olarak Avrupa Birliği Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan “Mesleki Yeterliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması hakkında Kanun Tasarısı Taslağı”na ilişkin çalışmalar oluşturulan bir çalışma grubu çerçevesinde sürdürülmektedir. Kanun tasarısı taslağı AB’de temel eğitim şartları belirlenmiş mesleklerin müfredatını Türk hukukuna aktarmayı ve mesleklerin karşılıklı tanınması sistemini oluşturmayı amaçlamaktadır. ^{5[5]}

1.2.2. Mali hizmetlerde mevzuat uyumunun tamamlanması ve düzenleyici organların bağımsızlıklarını da sağlayacak şekilde denetim yapılarının ve uygulamanın güçlendirilmesi

Bankacılık ve diğer mali kurumlar

Bankacılık sektöründeki mevzuat uyum çalışmaları devam etmektedir. Bu çerçevede;

^{5[5]} AB’de mesleki yeterliklerin tanınması sistemi ve Ülkemizde bu alanda yürütülen mevzuat uyum çalışmalarına ilişkin ayrıntılı not ekte sunulmaktadır.

Bankalarca ıkarılan kredi kartları ve banka kartları ile kart çıkarma yetkisine sahip kuruluşlarca çıkarılan kredi kartlarının kullanımına ilişkin esasları, kredi kartı ve banka kartı kullanıcıları ile bankalar, kart çıkarma veya üye işyeri anlaşması yapma faaliyetinde bulunan kuruluşlar ve kartlı sisteme dahil olmak üzere kendileriyle üye işyeri anlaşması yapılan üye işyerlerinin bu kartların verilışı ve kullanımından doğan hak ve yükümlölükleri ile kart çıkaracak veya üye işyeri anlaşması yapacak kuruluşların faaliyet esaslarını düzenleyen Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu Tasarısı Taslağı, kart hamili ile kart çıkaran kuruluşlar arasındaki ilişkileri düzenleyen 17 Kasım 1988 tarih ve 88/590/EEC sayılı Avrupa Birliğı Komisyonu Tavsiyesi ile uyumlu olarak hazırlanmış, 19.3.2003 tarihinde ilgili Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığına gönderilmiştir. Nihai olarak görüşe açılan metne ilişkin gelen görüşler değerlendirilmektedir. Söz konusu Taslağın Ocak 2005'te yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından Devlet Bakanlığına sevk edilmiş olan Finansal Hizmetler Kanunu Tasarısı Taslağı (FHKTT) finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansman şirketlerinin düzenleme ve denetim yetkisinin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna (BDDK) geçmesine ilişkin hüküm ihtiva etmektedir.

13.6.2003 tarihinde ilgili Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığına gönderilen 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile 30/9/1983 tarihli ve 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değıştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı Taslağında yer alan finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin denetim ve düzenleme yetkisinin BDDK'ya devrini öngören hükümler FHKTT'ye derc edilmiştir. Söz konusu hükümlerin FHKTT bünyesinde 1.1.2005'te yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Finansal Kiralama Şirketleri, Faktoring Şirketleri, Finansman Şirketleri Hakkında Kanun Tasarısı Taslağının hazırlanmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Söz konusu Taslağın 2005 yılında yasalaşması planlanmaktadır.

2-31.10.2003 tarih ve 1143 sayılı “Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere İlişkin Esaslar”ı belirleyen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı ile Türkiye’de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesaplarının anapara ve faiz tutarları toplamının 3.7.2003 tarihinden geçerli olmak üzere tamamının, 5.7.2004 tarihinden itibaren ise 30.5.1994 tarih ve 94/19/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi ile uyumlu bir şekilde 50 milyar Türk Lirasına kadar olan kısmının mevduat sigortası kapsamında bulunduğu hükme bağlanmıştır.

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye’nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2003 ve 2004 Yılı Düzenli Raporlarında, 2001 yılı mali krizinin arkasından Türk bankacılık sektörünün önemli ölçüde yeniden yapılandırıldığı ve bu alandaki mevzuatın AB müktesebatı ve uluslar arası standartlarla uyumlu hale getirildiği belirtilmiş, iyi işleyen bir bankacılık sektörü için BDDK’nın dış baskılardan korunarak bağımsızlığının sürdürülmesinin önemi vurgulanmıştır.

Sermaye piyasaları

AB’nin sermaye piyasalarına ilişkin düzenlemelerinin önemli bir kısmının ülkemizde de karşılığı bulunmaktadır. Sadece bu düzenlemelerin geliştirilerek tam uyumunun sağlanması gerekmektedir. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından, AB mevzuatına uyum amacıyla çok sayıda tebliğde değişiklik yapılmıştır. Yapılan tüm düzenleme ve değişiklikler sadece AB’ne uyum için değil, aynı zamanda yatırımcının daha iyi korunduğu, bu şekilde güvenin artacağı ve menkul kıymet ihraç prosedürlerinin kolaylaşacağı bir sermaye piyasası oluşturulmasına yardımcı olacağı için de önem taşımaktadır.

AB’de borsada işlem gören şirketlerin konsolide mali tablolarını 2005 yılından itibaren Uluslararası Muhasebe Standartlarına göre hazırlamaları zorunluluğuna paralel olarak İMKB’de işlem gören şirketler için Uluslararası Muhasebe Standartlarının kabulü, halka açıklık oranlarının yükseltilmesi, halka açık şirketlerin birleşmesi ile ilgili düzenlemeler, izahname standartlarının geliştirilmesi ve özel haller Tebliğinin AB

düzenlenmelerine uyumlaştırılması AB mevzuatına tam uyum amacıyla yapılan çalışmalardır.

Menkul kıymetlerin halka arzı sırasında yayımlanacak olan izahnamenin hazırlanması incelenmesi ve dağıtımı ile ilgili şartların koordinasyonuna yönelik AB mevzuatına uyum amacı ile Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliğinde ve İhraççıların Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.

Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde yapılan değişiklik ile oy haklarında ve sermaye paylarına sahip olan gerçek veya tüzel kişilerin birlikte hareket ettikleri kabul edildiği durumlar ve “Kontrol Edilen Ortaklık”ın tanımı AB müktesebatına uygun olarak yapılmış; hisse senetleri ile değiştirilebilir tahvillerin değiştirme hakkı verdiği hisse senetlerinin sağladığı haklarda değişiklik meydana gelmesi halinde kamuya özel durum açıklaması yapılması AB Direktifine uygun olarak zorunlu hale getirilmiştir.

Ayrıca, Tahvillerin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği, Kar ve Zarar Ortaklığı Belgelerinin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği, Varlığa Dayalı Menkul Kıymetlerin Kurul Kaydına Alınmasına ve Genel Finans Ortaklıklarını Kuruluş ve Faaliyet İlkelerine Dair Esaslar Tebliği, Finansman Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği, Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliği, Altın Gümüş ve Platin Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde yapılan değişiklik ile söz konusu menkul kıymetlerin halka arz yoluyla satışı ile ödemelerinin yapılmasında aracı kuruluş kullanılması AB Direktifine uyumlu olarak zorunlu hale getirilmiştir.

Sermaye piyasası mevzuatının uyumunun tamamlanması ve uygulamanın güçlendirilmesi, AB tarafından entegre bir mali hizmetler piyasası oluşturulması amacıyla ortaya konulan Mali Hizmetler Eylem Planının uygulanması doğrultusundaki önceliklerdir. Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2003 ve 2004 Yılı Düzenli Raporlarında, menkul kıymetler alanında önemli ilerlemeler kaydedildiği ifade edilmektedir.

Menkul kıymetler alanında, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından, AB mevzuatına uyum amacıyla çok sayıda tebliğde değişiklik yapılmıştır. Bu çerçevede;

Menkul kıymetlerin halka arzı sırasında yayımlanacak olan izahnamenin hazırlanması incelenmesi ve dağıtımı ile ilgili şartların koordinasyonuna yönelik AB mevzuatına uyum amacı ile Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliğinde ve İhraççıların Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliğinde değişiklik yapılmış,

Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde yapılan değişiklik ile oy haklarında ve sermaye paylarına sahip olan gerçek veya tüzel kişilerin birlikte hareket ettikleri kabul edildiği durumlar ve "Kontrol Edilen Ortaklık"ın tanımı AB müktesebatına uygun olarak yapılmış; hisse senetleri ile değiştirilebilir tahvillerin değiştirme hakkı verdiği hisse senetlerinin sağladığı haklarda değişiklik meydana gelmesi halinde kamuya özel durum açıklaması yapılması AB Direktifine uygun olarak zorunlu hale getirilmiştir.

Ayrıca, Tahvillerin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği, Kar ve Zarar Ortaklığı Belgelerinin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği, Varlığa Dayalı Menkul Kıymetlerin Kurul Kaydına Alınmasına ve Genel Finans Ortaklıklarını Kuruluş ve Faaliyet İlkelerine Dair Esaslar Tebliği, Finansman Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliği Altın Gümüş ve Platin Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde yapılan değişiklik ile söz konusu menkul kıymetlerin halka arz yoluyla satışı ile ödemelerinin yapılmasında aracı kuruluş kullanılması AB Direktifine uyumlu olarak zorunlu hale getirilmiştir.

Sermaye piyasası mevzuatının uyumunun tamamlanması ve uygulamanın güçlendirilmesi, AB tarafından entegre bir mali hizmetler piyasası oluşturulması amacıyla ortaya konulan Mali Hizmetler Eylem Planının uygulanması doğrultusundaki önceliklerdir. Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2003 ve 2004 Yılı Düzenli Raporlarında, menkul kıymetler alanında önemli ilerlemeler kaydedildiği ancak hisselerin halka arzı konusundaki

kuralların AB standartları ile uyumlu hale getirilmesi için çaba harcanması gerektiği ifade edilmektedir.

Sigortacılık

Sigortacılık sektöründe AB müktesebatına uyum sağlamaya yönelik çalışmalar devam etmektedir. 2003 yılında Avrupa Komisyonunun desteği ile Hazine Müsteşarlığı yetkilileri ve bağımsız uzmanlar tarafından yürütülen bir çalışma sonucunda, Türk sigortacılık mevzuatının AB müktesebatına uyumlaştırılması için yapılması gerekenler tespit edilmiştir, bu çerçevede; pazara girişe ilişkin ön izin koşulunun kaldırılması, branş bazında ruhsat uygulamasının getirilmesi, mali tablolara ve istatistiklere ilişkin yeni düzenlemeler yapılması, Reasüransla ilgili uyumlu düzenlemeler yapılması ve reasürans tekelinin kaldırılması, bağımsız ve şeffaf denetimin sağlanması yapılması gereken düzenlemeler olarak değerlendirmiştir.

Sigorta şirketlerinin denetiminin güçlendirilmesi ve sigortacılığa ilişkin Türk mevzuatının AB mevzuatına uyumuna ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan Sigortacılık Faaliyetlerinin Düzenlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun Taslağına ilişkin çalışmalar tamamlanmış Taslak Başbakanlığa gönderilmiş, Başbakanlıktan gelen görüşler doğrultusunda taslak yeniden değerlendirmeye alınmıştır.

Türkiye- AB mali işbirliği kapsamında, sigortacılıkla ilgili AB mevzuatına uyum sağlanması ve bu mevzuatı uygulamak üzere Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü ile Sigorta Denetleme Kurulunun idari yapılanmasının güçlendirilmesine, gözetim ve istatistiksel raporlama faaliyetleri için bilgi işlem sisteminin kurulmasına ilişkin kapsamlı bir proje de gündemdedir

Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2003 ve 2004 Yılı Düzenli Raporlarında, Sigortacılık sektöründe yabancıların piyasaya girişini engelleyen kısıtlamaların mevcut olduğu, sigorta şirketlerinden derlenen mali veriler ile ilgili esasların, ihtiyati standartların ve sigorta kuruluşlarına uygulanan likidite marjlarının ilgili AB mevzuatı ile uyumlaştırılması gerektiği belirtilmektedir. Raporlarda ayrıca halen sürmekte olan reasürans tekelinin AB mevzuatı ile çeliştiği ve sigortacılığı

düzenleyen ve denetleyen otoritenin faaliyetlerinde bağımsız olmaması ve ilgili mevzuatın AB mevzuatına uyumlu olmaması nedeniyle sektörde sağlıklı izlemenin yapılamadığı belirtilmiştir.

1.2.3. Bilgi toplumu hizmetleri

AB'nin küresel ölçekte rekabet avantajı elde edebilmek amacıyla başlattığı ve büyük önem verdiği e-Avrupa Girişimi, öngördüğü sosyal dönüşüm hedeflerinin yanı sıra, Birliğin bilgi tabanlı ekonomiye geçişte sahip olacağı yaklaşımı ve eylemleri de ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede, AB içerisinde, elektronik ticaret, telekomünikasyon, sayısal yayıncılık, internet ve benzeri uygulama alanlarında, standartların oluşması, kişisel bilgilerin ve fikri hakların güvence altına alınması, Avrupa çapında hizmet sunumunun gerçekleşmesi gibi konularda mevzuat çalışmaları yapılmakta ve çeşitli projeler hayata geçirilmektedir.

AB'deki bu gelişmelere paralel olarak ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümünü amaçlayan "e-Dönüşüm Türkiye Projesi" ile ekonomik ve sosyal yaşamın her alanında yeni düzenlemeler öngörülmektedir.

Bilgi toplumuna geçiş yapı taşlarının oluşumunun hızlandırılması, daha ucuz, hızlı ve güvenli internet erişimi, insan kaynağına yatırım ve internet kullanımının yaygınlaştırılması hedeflerine ulaşabilmek için, e-Eğitim, e-Devlet, e-Ticaret, e-Çevre, e-Sağlık ve benzeri konular olmak üzere birçok alt bileşende ele alınan "e-Türkiye Girişimi Eylem Planı" 2003/48 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile hayata geçirilmiştir.

Bilgi toplumunda hizmet sunulmasına ilişkin AB mevzuatına uyum sağlanması çalışmaları söz konusu Eylem Planı ve Ulusal Programa uygun olarak devam etmektedir.

Bu çerçevede elektronik ticaretin yaygınlaştırılmasının yanı sıra e- devlet uygulamaları bakımından da önem taşıyan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunla belirli nitelikleri taşıyan elektronik imzanın elle

atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğuracağı hususu hükme bağlanmaktadır. Kanunda ayrıca elektronik imzanın hangi hukuki işlem ve sözleşmelerde uygulanmayacağı, elektronik imzayla ilgili işlemler ile elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerine de yer verilmiştir.

Bilgi toplumu hizmetlerinin bazı hukuki yönleri ve özellikle iç pazarda elektronik ticaret konusundaki 2000/31 /EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifinin, elektronik yollarla akdedilen sözleşmelerin tanımlanmasına, aracı olarak hizmet sağlayanların hangi hallerde sorumlu olmayacağına, bu konunun yargıda ele alınışına ilişkin hükümleri, çalışmalarını devam eden Borçlar Kanunu Hazırlama Komisyonunda ele alınmaktadır. Söz konusu Direktifin elektronik belge ve elektronik veri hakkındaki hükümleri çerçevesindeki yasal düzenlemeler Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yapılacaktır.

Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2003 ve 2004 Yılı Düzenli Raporlarında bilgi toplumu hizmetleri alanında mevzuat uyumu için ilave mevzuat çıkarılması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çerçevede, şartlı erişime (şifreli veya ücretli) dayalı hizmetlerin (televizyon, radyo ve internet üzerinden verilen hizmetler) izinsiz kullanımına olanak veren yasa dışı teçhizata karşı alınacak önlemlerin düzenlenmesi alanında mevzuat uyum çalışmaları devam etmektedir. Konunun yayıncılık ve internete ilişkin teknik yönü olmakla birlikte ihracat ithalat ve adli takibat gibi yönleri de mevcuttur.

1.2.4. Kişisel verilerin korunması

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin AB mevzuatına uyum sağlanması, Katılım Ortaklığı Belgesinde "Adalet ve İçişleri" ve "Hizmet Sunumu Serbestisi" başlıkları altında yer alan bir önceliktir.

Kişisel verilerin işlenmesi ve bu tür verilerin serbest dolaşımı bağlamında kişilerin korunması hakkındaki AB mevzuatına uyum amacıyla Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı Taslağı 2.6.2004 tarihinde Başbakanlığa sevk edilmiştir.

Tasarı taslağı ile kişiye ilişkin bilgilerin bir işleme tabi tutulmasında, kişiliğin, temel hak ve özgürlüklerin korunması, verilerin belirli, açık, hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun amaçlar için kaydedilmesi, kullanılması ve bu amacın aşılması, verilerin doğru ve güncel olması, gerektiğinde yenilenmesi, kişilerin ırk, siyasi düşünce, din, sağlık gibi gizli verilerinin güvence altına alınması ve ilgili kişilere kendi verileri hakkında bilgi edinme ve gerektiğinde yanlış olanları düzeltme hakkı tanınması gibi konular düzenlenmektedir.

Taslak Kanunla, konuya ilişkin AB mevzuatına uygun olarak, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkelerin uygulanmasını izlemek ve yönlendirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Kişisel Verileri Koruma Kurumu oluşturulması öngörülmektedir.

Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik 06.02.2004 tarih ve 25365 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik, şebekelerde telekomünikasyon hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması konusunda uygulanır. Kanun hükümlerine göre yasaların ve yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde haberleşmeye taraf olanların tamamının izni olmaksızın telekomünikasyonun üçüncü şahıs tarafından dinlenmesi, kaydedilmesi veya gözetimi yasaklanmıştır.

2. Türkiye-AB arasında hizmet sunumu serbestisine ilişkin olarak yürütülen müzakereler

2.1. Müzakerelerin başlamasından önceki dönem

Türkiye ile AT arasında ortaklık tesis eden Ankara Antlaşması'nın 13-14 ve bu Antlaşmanın eki olan Katma Protokol'ün 41-42. maddeleri, AB ile Türkiye arasında yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin kısıtlamaların kaldırılmasına yönelik olup, bu kısıtlamaların kaldırılmasına ilişkin kapsam, usul ve sürenin tespiti Ortaklık Konseyine bırakılmıştır.

Ancak, 1992 yılında Ortaklık Konseyinde varılan mutabakat üzerine taraflar arasında hizmetler alanında Ankara Antlaşması ile Katma Protokolün ilgili maddelerinin işletilmesine yönelik temaslar başlatılana dek Ortaklık Antlaşmalarında yer alan hizmetlerle ilgili hükümler gündeme gelmemiştir.

1992-1994 yıllarını kapsayan dönem içerisinde hizmetlerin serbest dolaşımı konusunda Türkiye ile Avrupa Komisyonu yukarıda belirtilen Antlaşma maddelerine dayanarak hizmet sunumu serbestisi alanındaki görüşmelerin başlatılması hususunda mutabakata varmıştır.

Gümrük Birliği müzakerelerine paralel olarak yürütülen görüşmeler sonucunda hazırlanan yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisi bölümü Gümrük Birliğine ilişkin Ortaklık Konseyi Kararından, bazı üye ülkelerin itirazı üzerine çıkartılmıştır.

Türkiye ile AB arasında yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin kısıtlamaların kaldırılması konusu 4 Mart 1998 tarihli, Türkiye için Avrupa Stratejisi metninde yeniden gündeme gelmiştir.

Taraflar arasında 30 Nisan 1999 tarihinde gerçekleştirilen ilk görüşmeler sonucunda, hizmet sunumu serbestisini sağlamak üzere, Ortaklık Antlaşmalarının ilgili maddeleri uyarınca aşamalı bir serbestleşmeye gidilmesi ve buna ilişkin bir Ortaklık Konseyi Kararı alınması konusunda mutabakata varılmıştır.

2.2. Müzakereler

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında hizmetler ve kamu alımlarının serbestleştirilmesine yönelik bir Ortaklık Konseyi Kararı alınması için müzakerelerin başlatılması, Türkiye-AB Ortaklık Konseyinin 11 Nisan 2000 tarihli toplantısında kararlaştırılmış, bu çerçevede,

Birinci tur müzakereler 17-18 Ekim 2000 tarihinde Ankara'da,

İkinci tur müzakereler 18-19 Ocak 2001 tarihlerinde Brüksel'de,

Üçüncü tur müzakereler 10-14 Aralık 2001 tarihlerinde Ankara'da

Dördüncü tur müzakereler 18-19 Aralık 2003 tarihlerinde Ankara'da

yapılmış ancak kayda değer bir ilerleme kaydedilememiştir. Yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisi konusunun önümüzdeki dönemde, AB ile yürütülecek tam üyelik müzakereleri çerçevesinde ele alınacak müzakere başlıklarından biri olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça:

EU Law, Texts, Cases and Materials, Craig/ Burca, 2001,

Avrupa Birliği Müktesebatının Üslenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı, 2003

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Hizmet Ticaretinin Serbestleştirilmesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT-2000

Uluslar arası Hizmet Ticareti ve Kamu Alımları Piyasaları, İKV-2001

Katılım Öncesi Ekonomik Program 2004

e-Türkiye Girişimi Eylem Planı

EK:

1) MESLEKİ YETERLİKLERİN KARŞILIKLI TANINMASI SİSTEMİ NEDİR?

Çalışmak üzere başka bir Avrupa Birliği üyesi ülkeye gitmek isteyen bir topluluk üyesi ülke vatandaşının, icra edeceği meslek için o ülkede aranan mesleki eğitim, tecrübe veya yeterliliğe sahip olduğunu belgelemesi ve çalışmak üzere gittiği ülkedeki yetkili makamların sunulan belgeler ışığında başvuru sahibinin mesleki yeterliklerini tanınması sonucunda Avrupa Topluluğunun temel haklarından biri olan “Kişilerin Serbest Dolaşımının” gerçekleştirilmesinin önündeki engelleri kaldırmayı amaçlayan bir uygulamadır.

2) TÜRKİYE NEDEN BU SİSTEMİ BENİMSEMELİ DURUMUNDADIR?

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği için uyum sağlaması gereken hususların sıralandığı **2003 Yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde** Kişilerin Serbest Dolaşımı başlığı altında “Mesleki yeterliklerin tanınmasına ilişkin AB müktesebatına uyum sağlanması” gerektiği belirtilmiştir.

Türkiye'nin adaylık sürecinde kaydettiği ilerlemelerin değerlendirildiği Ekim 2004 yılında yayımlanan **İlerleme Raporunda** da "Mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınması, vatandaşlık hakları veya sosyal güvenlik sistemlerinin ileriye dönük koordinasyonu alanlarında herhangi bir gelişme olmadığı vurgulanmış ve Türkiye'nin hâlâ, akademik diplomaların ve mesleki yeterliklerin tanınmasının gerçekleştirilebilmesine yönelik hukukî zemini oluşturmadığı belirtilmiştir.

2004 yılı İlerleme Raporunda ayrıca; meslekler için asgari eğitim gereklerine ve mesleki eğitimin koordinasyonu konusundaki belirli Direktiflere (sağlık alanındaki 6 meslek ve mimarlar) ve mesleki yeterliklerin tanınması Direktiflerine (aynı mesleklere ilaveten Genel Sistem Direktifleri ve avukatlar hakkındaki iki Direktif) uyuma ilişkin olarak, Türk mevzuatının standarda yaklaştırılması gerektiği ifade edilmiş ve özellikle mevcut Üye Devletlerden gelecek mesleki yeterliklerin tanınması konusundaki talepleri değerlendirebilmek amacıyla, ulusal bir meslek standartları kurumunun oluşturulması da dahil olmak üzere, idari kapasitenin kayda değer şekilde güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca 11 Nisan 2000 tarihinde Lüksemburg'da gerçekleştirilen 39. Ortaklık Konseyi toplantısında hizmetlerin ve kamu alımlarının serbestleştirilmesine yönelik müzakerelerin başlaması kararı alınmıştır. Topluluk içinde yapılan bir işin "hizmet" ⁶ [6]olarak değerlendirilebilmesi için hizmetin bir bedel karşılığı yapılmış olması ve "geçici bir nitelik taşıması" gerekmektedir. Mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınması sistemi, Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasında hizmetlerin serbest dolaşımının uygulanabilmesi için gerekli olan en önemli mekanizmalardan biridir. Türkiye'de bu sistemin uygulanmaması Türk vatandaşlarının Hizmetlerin Serbest Dolaşımı hakkından yararlanamaması durumunu ortaya çıkarabilecektir.

3) TOPLULUKTA MESLEKİ YETERLİKLERİN KARŞILIKLI TANINMASI SİSTEMİ NASIL İŞLEMEKTEDİR?

⁶[6] Avrupa Birliğinde "Hizmetlerin Serbest Dolaşımını"nın temeli Avrupa Topluluğunu kuran Roma Antlaşmasının 49-55 inci maddeleridir. Roma Antlaşması'nın son değişiklikleri de içeren konsolide metnine http://europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/dat/EC_consol.pdf adresinden ulaşılabilir.

Avrupa Topluluğu düzenlemeleri meslek gruplarını ikiye ayırmakta ve bu iki gruba iki ayrı sistem uygulamaktadır.

İlk grup meslekler asgari eğitim şartları, müfredat, ders süreleri gibi hususların açıkça düzenlendiği ve tüm Toplulukta yeknesak uygulanmasının zorunlu olduğu mesleklerdir. Bu meslekler; doktorluk, hemşirelik, diş hekimliği, veterinerlik, ebelik, hemşirelik ve mimarlık meslekleridir. Tüm üye ülkelerde bu meslekler için gerekli eğitimi veren kurumlar eğitimlerini ilgili Topluluk düzenlemelerinde belirtilen asgari şartlara göre vermek zorunda oldukları için, bu mesleklerde mesleki yeterliğin “otomatik tanınması” sistemi uygulanmaktadır. Örneğin, İngiltere’de veterinerlik eğitimi alan bir İngiliz vatandaşının mesleğini Hollanda’da icra etmek istemesi durumunda her iki ülkede de veterinerlik eğitiminde ilgili Topluluk mevzuatı uygulandığından, İngiliz veterinerin mesleki eğitim aldığına dair sunduğu belge Hollanda makamları tarafından otomatik olarak tanınmaktadır.

İkinci grup meslekler, Toplulukta mesleğin icrası için gerekli olan asgari eğitim şartlarına dair herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı tüm meslek gruplarıdır. Üye ülkeler bu mesleklere dair kendi iç düzenlemelerini yapıp yapmamakta ve eğer yapacaksa o mesleğin icrası için asgari şartların belirlenmesi hususunda serbest bırakılmışlardır.

Bu mesleklere ait mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınması için, en az üç yıl mesleki eğitim ve öğretimin tamamlanması ile hak edilen yüksek okul diplomalarının tanınması için bir genel sisteme ilişkin 89/48/AT sayılı Konsey Direktifi, 89/48 sayılı direktife ek olarak profesyonel eğitim ve öğretimin tanınmasına ilişkin ikinci genel sistem hakkındaki 92/51/AT sayılı Konsey Direktifi ve yeterliklerin tanınmasına ilişkin genel sisteme ilave olarak tecrübenin temel alındığı bir dizi meslek ve meslek grubuna 99/42/AT sayılı Konsey Direktifi uygulanmaktadır.

Yukarıda sıralanan direktifler sektörel direktifler (doktorluk, hemşirelik, diş hekimliği, veterinerlik, ebelik, hemşirelik ve mimarlık meslekleri ile ilgili direktifler) tarafından kapsanmayan tüm meslek grupları için uygulanan yatay direktiflerdir.

Bu direktiflerde belirtilen mesleki yeterliğin karşılıklı tanınması sistemi şu şekilde işlemektedir:

Başka bir üye ülkede çalışmak isteyen bir üye devlet vatandaşı o ülkedeki yetkili kuruma müracaat eder. Eğer sahip olduğu meslek, sektörel direktiflerin kapsamında yer alan bir meslek ise mesleki yeterliğini kazandığı öğrenim sonucu aldığı belgeyi yetkili makama sunar ve mesleki yeterliği otomatik olarak tanınır.

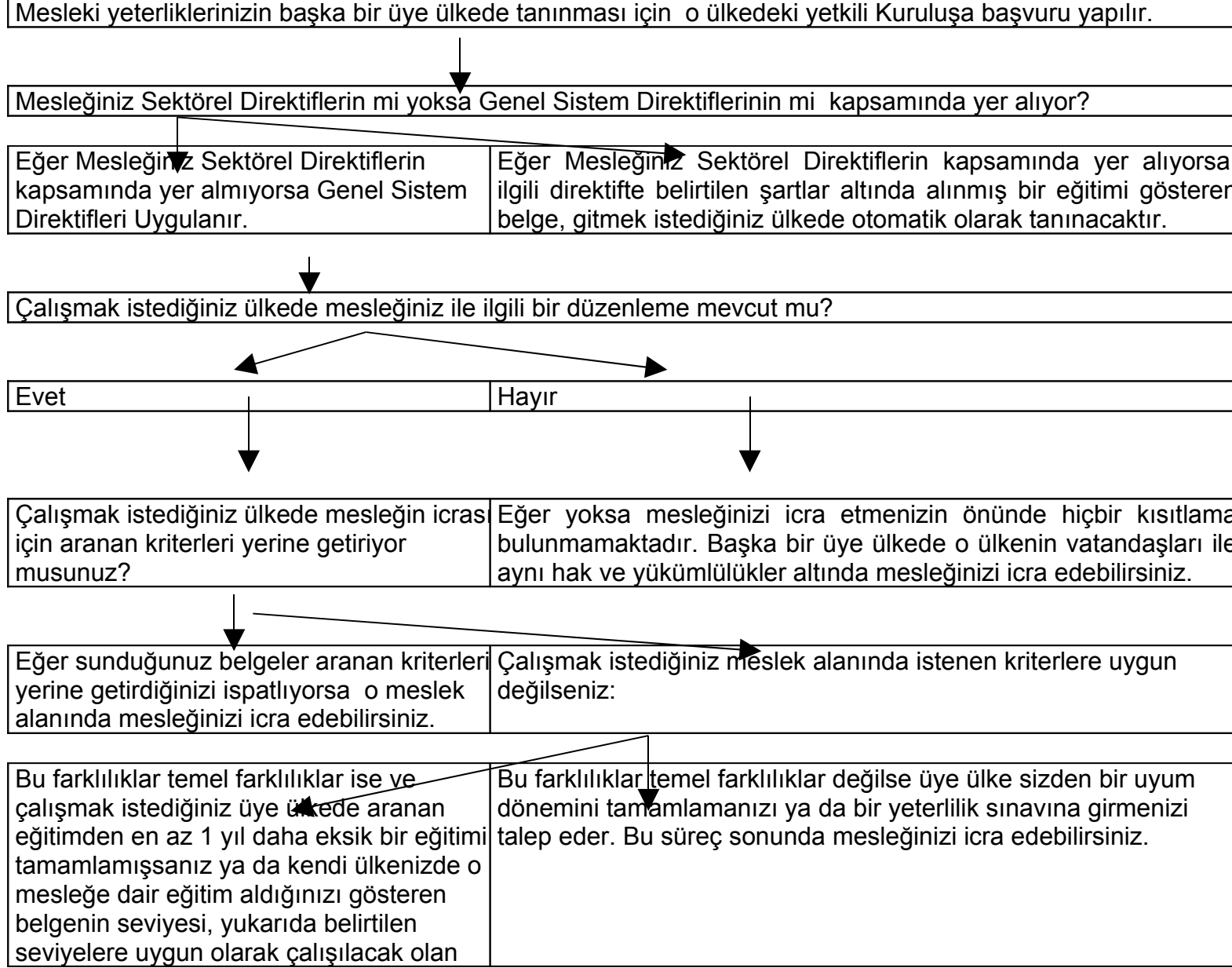
Eğer sahip olduğu meslek sektörel bir direktifle (doktorluk, hemşirelik, diş hekimliği, veterinerlik, ebelik, hemşirelik ve mimarlık meslekleri ile ilgili direktifler) düzenlenmiyorsa, başvuru sahibi "Genel Sistem" olarak nitelendirilen sistem çerçevesinde başvurusunu yapar. Genel Sistem, toplulukta icra edilmesi ortak bir düzenlemeye tabi olmayan tüm meslek gruplarına uygulanan sistemdir. Başvuru sahibi, eğer çalışmak istediği meslek alanı o üye ülkede herhangi bir mevzuat ile düzenlenmemişse, sahip olduğu mesleği herhangi bir kısıtlama ile karşılaşmadan icra eder.

Eğer sahip olduğu meslek o ülkede ulusal bir mevzuat ile düzenlenmişse, o ülkedeki yetkili kuruluş, başvuranın mesleki yeterliklerini gösteren belgeyi kendi ulusal düzenlemeleri ile karşılaştırır. Bu karşılaştırma sonucu önemli bir farklılık ortaya çıkmazsa başvuru sahibi mesleğini icra edebilir. Topluluk mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınması sisteminin yeknesak uygulanabilmesini teminen meslekleri 5 ayrı seviyede düzenlemek suretiyle belgelendirmiştir. Bunlar:

- 1) Düzey 1- Mesleki Beceri Belgesi,
 - 2) Düzey 2- Sertifika,
 - 3) Düzey 3- Kısa süreli bir eğitim programının başarı ile tamamlandığını gösteren diploma,
 - 4) Düzey 4- Orta seviyede bir eğitim programının başarı ile tamamlandığını gösteren diploma,
 - 5) Düzey 5- Yüksek seviyede bir eğitim programının başarı ile tamamlandığını gösteren diploma
- olarak belirlenmiştir.

İnceleme sonucu telafi edilemeyecek bir farklılık ortaya çıkarsa (eğitim süresinde ve alınan eğitimin içeriğinde önemli farklılıklar olması halinde), başvuru sahibine çalışma izni verilmez. Eğer başvuru sahibinin mesleki yeterlikleri, o ülkede gerekli kılınan kriterlere göre bazı eksiklikler içeriyorsa, örneğin eğitim süresindeki farklılık 1 yıldan az ise ve içerik telafi edilebilecek düzeyde ise, ve bu eksikliklerin giderilebileceği düşünülüyorsa başvuru sahibi bir uyum süresi ya da yeterlilik sınavı sonucu çalışma izni alır.

Mesleki Yeterliklerin Diğer Üye Ülkelerde Tanınması Prosedürü

ye ülkede aranan seviyenin en çok bir alt seviyesine karşılık gelmiyorsa, mesleği icra edemezsiniz.

4) TÜRKİYE DE MESLEKİ YETERLİKLERİN KARŞILIKLI TANINMASI SİSTEMİNE UYUM İÇİN NE GİBİ ÇALIŞMALAR SÜRDÜRÜLMEKTEDİR?

Türkiye, Avrupa Birliğine üyelik sürecinden kaynaklanan bu yükümlülüğünü yerine getirmek üzere Avrupa Birliği Genel Sekreterliği koordinasyonunda bir çalışma grubu oluşturmuştur. Bu çalışma grubu; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, YÖK, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gibi kamu kurumları, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Müşavir, Mühendisler ve Mimarlar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Hemşireler Derneği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Türkiye Serbest Mimarlar Derneği gibi meslek örgütleri ve üniversitelerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Bu çalışma grubu tarafından Mesleki Yeterliklerin Karşılıklı Tanınması Sistemini Türkiye’de oluşturacak bir kanun taslağı hazırlanmış ve hazırlanan metin İngilizce’ye tercüme edilerek Komisyonun ilgili birimlerine görüş için gönderilmiş bulunmaktadır. Komisyonun görüşlerinin alınmasını takiben, taslak, çalışma grubunca tekrar değerlendirilecektir.

Hazırlanan kanun tasarısı taslağı, Avrupa Topluluğunda temel eğitim şartları belirlenmiş mesleklerin müfredatını Türk hukukuna aktarmayı ve mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınması sistemini oluşturmayı amaçlamaktadır.

5) TÜRKİYEDE MESLEKİ YETERLİKLERİN KARŞILIKLI TANINMASI SİSTEMİNİN UYGULANMASI İÇİN NASIL BİR KURUMSAL YAPI ÖNGÖRÜLMEKTEDİR?

Toplulukta uygulanan mevcut sistemin altyapısını oluşturan 89/48/AT sayılı direktif, en az üç yıl süreli bir yüksek okulun bitirilmesi sonucu elde edilen mesleki yeterliklerin, 92/51/AT sayılı direktif ise üç yıldan daha az süreli bir eğitim sonucu elde edilen mesleki yeterliklerin karşılıklı tanınmasını düzenlemektedir.

Ülkemizde AB normlarına uygun meslek kriterlerinin belirlenmesi ve belgelendirilmesi sisteminin bulunmadığı dikkate alındığında, ülkemizin tam üyeliği durumunda, pek çok

alan itibarıyla diğer AB üyesi ülkelerde mesleki eğitim almış AB vatandaşları, hiçbir ulusal kritere uyum zorunluluğu olmadan ülkemizde mesleğini icra edebileceklerdir

Buna karşın, Türk vatandaşları çalışmak üzere gittikleri diğer AB üyesi devletlerin belirlediği mesleki kriterlere uyum sağlama gibi bir engelle karşılaşabileceklerdir. Başka bir deyişle, herhangi bir mesleğe ilişkin ulusal standartların belirlenmemesi durumunda, bu konuda yetersiz de olsa bir eğitim almış her AB vatandaşı, Türkiye’de bu mesleği icra edebilecektir. Ancak AB’de mesleğini icra etmek isteyen bir Türk vatandaşı, mesleki yeterliliğini ülkemizde belgelendiremediği için, o ülkede çalışamayacaktır.

Dolayısı ile, Türkiye’de, ivedilikle, meslek standartlarını belirleyecek, verilen eğitimin bu standartlara uygunluğunu denetleyecek, yurtdışından ülkemizde meslek icra etmek üzere gelen başvuruları değerlendirip cevap verecek bir yapının kurulması gerekmektedir. Bu sistemde ana bir koordinatör kurum ve bu kurumun koordinasyonunda ilgili meslek grupları ile ilgili değerlendirmeyi yapabilecek teknik bilgi ve donanıma sahip meslek komiteleri yer almalıdır.

Ülkemizde mevcut kamu sistemi göze alınarak yapılan değerlendirmelerde, lise sonrası alınan bir mesleki eğitim sonucu elde edilen mesleklere ait standartların belirlenmesi, alınan eğitimin standartlara uygunluğunun denetlenmesi, bu meslek dallarında mesleğini icra etmek üzere ülkemize gelenlerin mesleki yeterliklerinin tanınması işlemlerinin yürütülmesinde Yüksek Öğretim Kurumunun, lise veya altı bir eğitim alınarak elde edilen meslekler için ise aynı işlemler için henüz kuruluş aşamasında olan Ulusal Meslek Standartları Kurumunun yetkili merci olmasının uygun olduğu düşünülmektedir. YÖK’ün bu aşamada Genel Koordinatör olması düşünülmektedir. Gerekli hallerde, örneğin oluşturulacak meslek komitelerinde ilgili sivil toplum örgütleri ve Bakanlıklar da görev alacaklardır. Belgelerin onaylanmasında Bakanlıklara ve/veya meslek kuruluşlarına “yetkili kurum” görevi verilebilecektir.
